

Zengin kaynakçası ile, bölge tarihine ilişkin araştırma yapacaklara kapsamlı bir bibliyografya da sunan “Osmanlı Hakimiyetine Kadar Doğu Karadeniz’de TÜRKLER” adlı kitap; son yıllarda küreselleşme adı altında dünyaya yeni bir nizamata vermek isteyen egemen güçlerin, bölge üzerindeki siyasi hesaplarını anlamak ve anlamlandırabilmek için mutlaka okunması gereken bir temel eser niteliği taşımaktadır.

Veysel Usta

Osman Metin Öztürk - Yalçın Sarıkaya, *ULUSLARARASI MÜCADELENİN YENİ ODAĞI KARADENİZ*, Ankara, 2005.

Türkiye’de, dış politikayla ilgili olsun ya da olmasın, herkesin aşına olduğu klasik bir üçleme vardır: “Balkanlar-Kafkaslar-Ortadoğu”... Türk dış politikasının coğrafyasını özetleyen bu üçleme, kimi zaman da Türkiye’nin jeopolitiğini bir çırpıda anlatmak için başvurulan bir kalıptır. Ancak günümüzde, politik hareketliliğin neredeyse yapısal olduğu bu bölgelerin hızla birleştiğine ya da birbirine karıştığına şahit olmaktayız.

Bu kitap, Balkanlar’la Kafkasların buluştuğu denizi, Karadeniz’i, güncel jeopolitik boyutuyla incelemektedir.

Karadeniz, sadece bir denizin değil, aynı zamanda bir havzanın adıdır. Unutulmamalıdır ki, Karadeniz, sadece Türkiye için değil dünya için de önem arz eden bir bölgenin adıdır. Karadeniz havzasına değinilmeden, ne Avrupa tarihi yazılabilir, ne Rus ne de Türk tarihi... Karadeniz havzasını göz ardı ederseniz, ne enerji-politiği izah edebilirsiniz, ne savunma-güvenlik yapılanmalarını, ne de “yumuşak” devrimleri...

Kitapta toplam 14 çalışmaya yer verilmiştir. Prof. Dr. Osman Metin Öztürk, Karadeniz’in jeopolitiğini terörizm ve Türkiye ekseninde değerlendiriyor. Çalışmada, özellikle, Rusya Federasyonu’nda yaşanan terör olayları çıkış noktası kabul ediliyor. John O’Loughlin-Gearo’id O’Tuathail-Vladimir Kolossov’un birlikte yazdığı ve Yalçın Sarıkaya tarafından Türkçe’ye çevrilen çalışmada, 11 Eylül sonrası Rusya’nın politikaları, Rus halkı arasında yapılan anket çalışmalarından elde edilen sonuçlarla birlikte değerlendiriliyor. Rus Dış Politikası ve kamuoyuna dair somut veriler ortaya konulmaya çalışılıyor. Burak Tangör, Avrupa Birliği’nin Karadeniz’e bakışını Karadeniz Ekonomik İşbirliği çerçevesinden ele alıyor. Yine Avrupa Birliği’nin Karadeniz’e dair tamamlayıcı politikaları da çalışmanın konusu içerisinde yer alıyor. Bulgaristan’ın Karadeniz’e dair politikası güvenlik, enerji güvenliği ve Rusya faktörleri çerçevesinde Ertan Talas’ın çalışmasında ele alınıyor. Çalışma Bulgaristan’ın 2007’de Avrupa Birliği’ne tam üye olacak olması nedeniyle öngörülerde bulunmayı kolaylaştırıyor. Dr. Recep Öztürk, İsrail’in Karadeniz’e ilgisini e-

nerji kaynakları açısından ele alırken özellikle İsrail-Rusya yakınlaşması ve yeni silah pazarları üzerine vurgu yaparak İsrail açısından bir değerlendirme yapıyor. Serdar Kesgin, Soğuk Savaş sonrasında NATO'nun yeni konumu üzerinden NATO için Karadeniz'in artan önemini ve bölgede NATO bağlamında gelecekte yaşanabilecek gelişmeleri ele alıyor. Dr. Fırat Purtaş, Hazar Denizi'ne dair ABD, Rusya ve kıyıdaş devletlerin politikalarını ele alıp Hazar Denizi ve Karadeniz'e müzahir coğrafyalardaki silahlanma yarışı ve güç mücadelesini çalışmasına konu ediyor. Kemal Çiftçi, Soğuk Savaş dönemi ve sonrası Karadeniz'in değişen stratejik konumunu ele alıyor. Bu konu, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü, Blacksefor, NATO ve Türk Boğazları açısından irdeleniyor. Yalçın Sarıkaya'nın çalışmasında, Rusya Federasyonu'nun Gürcistan politikası, güvenlik, etnik ve enerji nakil hatları eksenlerinden ele alınıyor. Karadeniz açısından önemli oluşumlardan birisi olan GUUAM Örgütü, Hatem Cabbarlı tarafından tüm yönleriyle anlatılıyor. Rusya-Azerbaycan ilişkileri geçmişi, bugünü ve geleceğiyle birlikte Araz Arslanlı tarafından anlatılıyor. G. Tuba Türksavaş, Yunanistan'ın Karadeniz'e ilgisini jeopolitik, Megalo İdea ve Pontuşçuluk faktörleri açısından değerlendiriyor. Mazin Hasan, İsrail-Rusya ilişkilerini enerji çemberinden ele alıyor. M. Ali İstikbal'in çalışmasında, Türk Boğazlarının stratejik önemi, ekonomik, siyasi, güvenlik ve coğrafi açılardan hem global ve bölgesel güç merkezleri için hem de Karadeniz'e kıyası olan ülkeler için konu ediliyor.

Bu çalışma, sadece güncel boyutlarıyla Karadeniz havzasındaki politik gelişmelere dair bir bilgilendirme amacıyla ortaya çıkmamıştır. Amaç, bölgenin özgün jeopolitik önemini farklı yönleriyle anlama çabalarına katkıda bulunmaktır. Karadeniz'e ilişkin isabetli öngörülere ve politika hazırlama kabiliyetine, ancak bu tür bütüncül bir algılamayla ulaşılacağı şüphesizdir.

Hakan Ertaş